

פרשת יתרו

זכור ושמור

תאז תמועל. (ח, כ תומש) "ושדקל תבשה סוי תא **זכור**הנה בעשרת הדברות הנזכרות בפרשתנו נאמר: " (בי, ה סירבד) "ושדקל תבשה סוי תא **שמור**בעשרת הדברות הנזכרות בפרשת ואתחנן נאמר: "

ואומרים חז"ל (שבועות כ, ב) שבאמת "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו", כלומר שהן בפרשתנו והן בפרשת ואתחנן נאמרו שני הדברים גם יחד בעת ובעונה אחת ממש - "מה שאין יכול הפה (של בשר ודם) לדבר, ומה שאין האוזן יכול לשמוע".

וצריך להבין: מדוע עשה הקב"ה כן שיאמרו שני דברים אלו (זכור ושמור) בעת ובעונה אחת?

ומבארים המפרשים (ראה בקיצור שו"ע להר"ב טולידאנו זצ"ל ח"א סי' קכג, ה) שמצות "זכור את יום השבת לקדשו" כוללת את חלק ה"עשה טוב" של השבת, כגון הכנת מאכלים ערבים לכבוד השבת, וכן לבישת בגדים נאים לכבוד השבת וכו'. ומצות "שמור את יום השבת לקדשו" כוללת את חלק ה"סור מרע" של השבת, דהיינו את הזהירות מחילול שבת על ידי עשיית מלאכה האסורה בשבת, או דיבור האסור בשבת וכו'.

ובשמירת מצות "זכור את יום השבת לקדשו" רוב העולם נזהרים ב"ה ומכבדים את השבת במאכלים ערבים וכו', אולם בשמירת מצות "שמור את יום השבת לקדשו", היינו זהירות באיסורי שבת, לצערנו לא כולם נזהרים (כראוי) מחמת חוסר ידיעת ההלכה או מחמת חוסר ידיעת ערכה וחשיבותה של השבת).

ועשוי אדם לחשוב שגם אם הוא לא יזהר כדי הצורך במצות "שמור", על כל פנים יקבל שכר על מה שהשתדל בקיום מצות "זכור", ולכן אמרו חז"ל: "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו", כלומר ששתיהן חשובות כמצוה אחת, ורק כשנזהרים לקיים את שתיהן כאחת זוכים לשכר טוב על שתיהן, אך אם לא מקיימים את אחת מהן, לא נוטלים שכר אף על חברתה.

ובזה יתפרש מה שנאמר "ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת" (שמות לא, טז): "ושמרו בני ישראל את השבת" - כנגד בחינת "שמור", בחינת ה"סור מרע" של השבת, כלומר הזהירות מחילול שבת כנ"ל. "לעשות את השבת" - כנגד בחינת "זכור", בחינת ה"עשה טוב" של השבת, לכבדה במאכל ומשתה וכו' כנ"ל.

ומסיים הפסוק ואומר: "לדורותם ברית עולם", והיינו שרק כאשר יזהר האדם לקיים את שתי המצוות הללו כאחד, רק אז יתקיים בו "לדורותם ברית עולם", דהיינו שינחל שכר טוב לו ולזרעו בעולם הזה ובעולם הבא.

ועל כן צריך כל אדם להשתדל ביותר בענין שמירת השבת, ולהיזהר ביותר מלחלל אותה ח"ו כי עוון חילול חמור הוא עד מאוד, וכמעט שמוציא את האדם מכלל ישראל רח"ל כמו שכתב הרמב"ם (הל' שבת ל, טו) וז"ל: "השבת ועבודה זרה כל אחת משתיהן שקולה כנגד שאר כל מצוות התורה, והשבת היא האות שבין

הקב"ה ובינינו לעולם, לפיכך כל העובר על שאר המצוות הרי הוא בכלל רשעי ישראל, אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה, ושניהם כגוים לכל דבריהם".

וכדי לדעת באמת מה אסור ומה מותר בשבת, ולהצליח לשמור אותה כראוי צריך לשנן היטב את הלכות שבת, ולחזור עליהם עוד ועוד פעמים, כי בלא זה כמעט ברור הדבר שלא יוכל האדם להינצל מחילול שבת.

וגם אחר שזכה האדם להתחזק היטב בענין שמירת השבת לא יסתפק בכך, אלא ישתדל גם להשפיע על חבריו ומכריו שישמרו אף הם את השבת הקדושה. וזוהי בחינת "מוסיפין מחול על הקודש" (יומא פא, ב), כלומר שבזכותו אנשים שהיו נוהגים בשבת כיום חול כעת משמרים אותה בקדושה, ונמצא שהחול נהפך לקודש ונוסף מהחול על הקודש. ובזכות שיתווספו עוד ועוד יהודים השומרים את השבת כדת, נזכה לבחינת .נמא המילשה הלואגב "תבש ולוכש סוי"

